

PROLOG

CASA ALBĂ

JOI, 31 DECEMBRIE, ORA 17.00

Franklin Roosevelt ura să stea în aceeași cameră cu celebrul lui oaspete, dar înțelegea că trebuia să discute cu el. Era președinte de patru ani și peste trei săptămâni, în 20 ianuarie, istoria avea să consemneze începutul celui de-al doilea mandat al său. Înainte, jurământul era depus mereu în 4 martie, dată care comemora ziua exactă din 1789, când Constituția intrase în vigoare. Însă Amendamentul 20 schimbase acest lucru. O idee bună, de fapt, scurtându-se astfel perioada de după alegerile din noiembrie. O persoană care nu mai era aleasă intra într-un con de umbră politic. Iar lui Roosevelt îi plăcea să facă parte din schimbare, nu prea era de acord cu lucrurile care se făcuseră odinioară. Și disprețuia, mai ales, orice membru al „vechiului ordin”. Cum era oaspetele lui.

Andrew Mellon fusese timp de zece ani și unsprezece luni secretar al Trezoreriei. Începuse să lucreze cu Harding în 1921, după care urmasese Coolidge înainte de a fi înlăturat din funcție de Hoover. Își completase serviciul în administrație cu funcția de ambasador în Marea Britanie, pensionându-se, în cele din urmă, în 1933. Mellon era un republican înverșunat, unul dintre cei mai bogați oameni din țară, întruchiparea vie a înțelepciunii „vechiului ordin” pe care New Deal¹ încerca să-l schimbe.

– Pofțiți, domnule președinte, asta e oferta mea. Sper să poată fi dusă la bun sfârșit.

Mellon îi întinse o foaie de hârtie.

Îl invitase pe acest paria la ceaiul de după-amiază, deoarece consilierii lui îl avertizaseră că „nu poți să bați un câine rău la nesfârșit”.

Iar el îl bătea pe Andrew Mellon de trei ani.

Începuse chiar după prima investire în funcție. Ceruse Fiscului să verifice declarațiile de venituri ale lui Mellon din 1931. Întâmpinase rezistență din partea departamentelor pentru acest exces de putere prezidențială – de exemplu, Fiscul nu trebuia folosit ca armă politică –, dar directiva lui fusese îndeplinită. Mellon declarase o rambursare fiscală de 139 000 de dolari. Guvernul descoperise că datora 3 089 000 de dolari. Fusese învinuit de evaziune fiscală, însă jurații refuzaseră să-l pună sub acuzare. Neînduplecat,

---

¹ Noua Învoială sau Noua Orientare, o serie de programe economice adoptate în Statele Unite între 1933 și 1936 (n.tr.)

Roosevelt ordonase Departamentului de Justiție să continue procedura civilă și avusese loc un proces la Board of Tax Appeals², incluzând probe și mărturii acumulate în paisprezece luni. Procesul se terminase în urmă cu doar câteva săptămâni.

Se aflau în Biroul Oval de la etajul al doilea, locul preferat al președintelui de la Casa Albă, unde se ocupa de afaceri. Era o încăpere supraaglomerată, cu rafturi pline de cărți, de machete de nave și cu numeroase teacuri de hârtie peste tot. Focul ardea în șemineu. Roosevelt abandonase scaunul cu rotile și stătea pe canapea, alături de procurorul general Homer Cummings. Mellon era însoțit de David Finley, un asociat apropiat al fostului secretar.

El și Cummings citiră oferta lui Mellon.

Era vorba despre o propunere pentru înființarea unui muzeu de artă situat în parcul National Mall, pe care Mellon urma să-l construiască pe propria cheltuială. Destinația clădirii nu viza doar un depozit pentru colecția impresionantă a lui Mellon, ci și achiziții ulterioare. Și urma să fie numită Galeria Națională de Artă.

– Nu Galeria Andrew W. Mellon? întrebă el.

– Nu vreau ca numele meu să fie asociat în mod public cu această clădire.

Își evalua musafirul care stătea drept ca un băț, cu capul sus, fără să i se miște vreun mușchi, obișnuit ca președinții să-i satisfacă orice capriciu. Se întrebasese mereu de ce trei președinți ar fi ales aceeași persoană în guvern. Îl înțelegea pe primul – Harding, un neghiob slab și incapabil – și, poate, pe al doilea – Coolidge, care i-a succedat lui Harding când acesta avusese bunul-simț să moară după doi ani în funcție. Dar în 1924, când Coolidge obținuse cei patru ani de mandat, de ce n-alesese un nou secretar al Trezoreriei? Așa ar fi fost logic. Fiecare președinte făcea asta. Apoi Hoover repetase greșeala, numindu-l din nou pe Mellon în 1929, doar ca să scape de el trei ani mai târziu.

– Aici scrie că galeria va fi administrată de un comitet privat de nouă mandatar, cinci fiind numiți de dumneata, adăugă președintele. Credeam că instituția aceasta va fi administrată de Smithsonian.

– Corect. Însă vreau ca toate activitățile interne ale galeriei să fie independente de guvern, așa cum se întâmplă acum cu Smithsonian. Acest aspect nu este negociabil.

Se uită la procurorul general, care dădu din cap aprobator. Oferta lui Mellon fusese făcută prima dată în urmă cu un an. Clădirea avea să coste între opt și nouă milioane de dolari. Propria colecție de artă a lui Mellon, evaluată la douăzeci de milioane, constituia nucleul. Urmău să fie achiziționate și expuse și alte lucrări de artă de calitate, ideea fiind ca Washington, DC să devină astfel una dintre principalele capitale artistice ale lumii. Contribuția lui Mellon se va ridica la cinci milioane, venit din care trebuiau plătite salariile principalilor administratori și achiziționate alte lucrări. Guvernul avea să administreze mai departe întreținerea clădirii. Se purtasera negocieri de culise timp de luni întregi pentru finalizarea de- taliilor, toate ducând la această întâlnire finală. Procurorul general Cummings îl ținuse la curent, dar existaseră puține compromisuri. În artă, Mellon era, la fel ca în afaceri, greu de înduplecat.

Totuși un anumit aspect era încă problematic.

---

² Comisie formată, de obicei, din trei membri, în care se judecă apelurile în procesele implicând impozitele. (n.tr.)

– Ai specificat, continuă președintele, că toate fondurile pentru clădire și lucrările de artă vor proveni din fondul dimitale de caritate. Însă noi susținem că tocmai acest fond datorează oamenilor din țară peste trei milioane de dolari în impozite neplătite.

Trăsăturile ca de piatră ale lui Mellon rămaseră neclintite.

– Dacă vreți banii, acolo îi găsiți.

Își dădea seama că era tras pe sfoară. Dar era în regulă. El ceruse această întâlnire. Așadar...

– Aș vrea să discut între patru ochi cu domnul Mellon.

Intuia că procurorul general nu-i plăcea ideea, însă acesta știa că nu era o rugămintă. Cummings și Finley ieșiră amândoi din cameră. Așteptă până se închise ușa și spuse:

– Știi bine că te disprețuiesc.

– De parcă-mi pasă ce credeți. Sunteți nesemnificativ, chicoti Mellon.

– Mi s-a zis că sunt arogant. Leneș. Prost. Intrigant. Însă niciodată nesemnificativ. Ba chiar mă simt jignit de acest cuvânt. Consider că sunt destul de important pentru problemele economice actuale. Probleme, aș putea adăuga, pentru care și dumneata ești responsabil.

Mellon ridică din umeri.

– Dacă Hoover m-ar fi ascultat, criza ar fi fost una scurtă. Criza continua deja de șapte ani, din vinerea aceea fatidică din 1929, când bursa s-a prăbușit și băncile au dat faliment. Hoover nu mai era, dar republicanii rezistaseră, încă deținând controlul în Congres și la Curtea Supremă, destul pentru ca politica New Deal să primească o lovitură legală după alta. Se confruntase cu atât de multe obstacole, încât hotărâse să cadă la pace cu dușmanii, printre care se număra și acest diavol.

Însă nu înainte de a spune ce avea pe suflet.

– Lasă-mă să văd dacă-mi amintesc. Ca secretar al Trezoreriei, l-ai sfătuit pe Hoover să lichideze mâna de lucru, acțiunile, fermele și proprietățile imobiliare. Să curețe toată putreziciunea din sistem. După aceea, conform spuselor dimitale, oamenii aveau să muncească mai mult și să ducă o viață – cum ai zis tu – mai bună și cu valori morale la fel de bune. Pe urmă ai afirmat că indivizii întreprinzători vor compensa pentru cei mai puțin competenți.

– A fost un sfat bun.

– Venind din partea unui om cu o avere de sute de milioane, înțeleg de ce ai fi de această părere. Mă îndoiesc că ai avea aceeași atitudine dacă ai fi flămând și șomer, fără nicio speranță.

De fapt, era surprins de aspectul fizic al lui Mellon. Fața i se scofâlcise, silueta înaltă era mai slabă decât își amintea. Pielea era palidă și plumburie, cu ochii oboșiți și nostalgici. Două șanțuri adânci coborau oblic de la nări spre colțurile gurii, ascunse parțial de mustața distinctivă. Știa că Mellon avea optzeci și unu de ani, dar arăta de peste o sută. Un lucru era clar însă – acest om era formidabil.

Scoase o țigară din cutia de pe masa de alături și o puse într-un suport din fildeș. Imaginea cu țigara între dinții strânși, ținută nepăsător într-un unghi de patruzeci și cinci de grade, devenise un simbol al

optimismului și încrederii prezidențiale. Dumnezeu era martor că țara avea nevoie de amândouă. Aprinse țigara și savură un fum prelung.

– Înțelegeți că nu va exista nicio schimbare în poziția noastră, legată de problema aflată în desfășurare la comisia de impozite. Acest dar al tău nu va afecta cu nimic litigiul.

– De fapt, îl va afecta. Președintele deveni curios.

– Galeria Națională de Artă va fi construită, spuse Mellon. Nu puteți să refuzați acest lucru și n-o veți face. Darul meu e prea mare pentru a fi ignorat. Odată deschisă, galeria va deveni cel mai important locaș de artă din țară. Procesul vostru mărunț pentru impozite se va fi terminat de mult. Nimeni nu se va mai gândi la așa ceva. Cu toate acestea, galeria va rămâne pentru totdeauna și nu va fi niciodată uitată.

– Ești cu adevărat un geniu printre răufăcătorii cu averi considerabile.

– Îmi amintesc de acel citat al dumneavoastră care mă descrie în acest fel. De fapt, am luat cuvintele drept un compliment. Însă, venind din partea unui politician de profesie, interesat numai de voturi, nu-mi pasă ce anume credeți.

– Salvez țara de oameni ca dumneata.

– N-ați făcut decât să stârniți o furtună de comisii și agenții, cele mai multe suprapuse cu departamente deja existente. Nu fac nimic decât să umfle bugetul și să sporească taxele. Rezultatul final va fi dezastruos. Mai mult nu este niciodată mai bine, mai ales când este vorba de guvern. Dumnezeu să ajute țara asta, după ce terminați dumneavoastră cu ea. Din fericire, nu voi mai fi aici să văd consecințele dezastruoase.

Roosevelt trase din nou din țigară înainte de a remarca:

– Ai dreptate, să refuz un asemenea dar ar fi sinucidere politică. Prietenii dumitale republicani din Congres n-ar vedea asta cu ochi buni. Și, din câte am aflat, dat fiind că darul este al dumitale, poți să-i impui orice condiții. Așadar, marea dumitale galerie națională va fi construită.

– N-ați fost primul, să știți.

Se întreba la ce se referea bătrânul.

– Am făcut-o cu mult înainte să vă gândiți la asta. Și atunci, își dădu seama.

James Couzens, care murise în urmă cu două luni, după paisprezece ani în Senatul american. Cu treisprezece ani înainte, senatorul Couzens înființase o comisie de anchetă în Congres, care să investigheze reducerile de taxe acordate companiilor deținute de Mellon, secretar al Trezoreriei la acea dată. Ancheta dezvăluise că Andrew nu renunțase la controlul acelor companii, așa cum declarase înainte de a intra în guvern. Se ceruse demisia lui Mellon, dar el înfruntase furtuna și Coolidge îl pusese din nou în funcție în 1924. Atunci, Mellon întorsese Fiscul împotriva lui Couzens, al cărui audit dezvăluise o datorie de unsprezece milioane de dolari în impozite neplătite. Însă membrii comisiei de apel anulaseră decizia și ajunseseră la concluzia că, de fapt, Couzens avea dreptul la o rambursare.

– N-a fost asta cea mai mare umilință pentru dumneata, îi spuse lui Mellon. Comisia de apel a fost cu totul împotriva dumitale. Răzbunarea împotriva lui Couzens a fost demascată drept ceea ce era de fapt.

Mellon se ridică în picioare.

– Exact, domnule președinte.

Oaspetele îl privi cu ochi negri ca smoala. Se mândrea că era capabil să domine o cameră, să preia controlul oricărei situații, dar această statuie în carne și oase îl făcea să se simtă inconfortabil.

– Sunt pe moarte, zise Mellon. Asta nu știuse președintele.

– Cancerul mă va răpune până la sfârșitul anului viitor. Însă n-am fost niciodată un om care să se vaite sau să plângă. Când am avut puterea, am folosit-o. Așadar, la urma urmei, dumneavoastră mi-ați făcut mie, aparentul dușman, același lucru pe care l-am făcut eu dușmanilor mei. Din fericire, încă am banii și mijloacele să rezist. Dar vreau să spun măcar atât. Mi-am distrus dușmanii pentru că ei au încercat să mă distrugă. Loviturile mele au fost defensive. Atacul dumneavoastră împotriva mea a fost, în mod clar, ofensiv. Ați ales să mă răniți doar pentru că puteați. Nu v-am făcut nimic și nici n-am acționat împotriva dumneavoastră. Asta face ca lupta noastră să fie... diferită.

Roosevelt lăsa nicotina care-i inunda plămânii să-i calmeze nervii și chibzui că nu trebuia să arate nicio urmă de grijă sau de teamă.

– Am oferit țării o donație de artă. Asta va fi moștenirea mea publică. Pentru dumneavoastră, domnule președinte, am un dar separat, mai personal.

Mellon scoase din buzunarul interior al hainei o hârtie împăturită în trei și i-o întinse.

Președintele luă biletul și citi.

– E de neînțeles.

Un rânjel viclen se furișă pe chipul lui Mellon. Aproape un zâmbet. Ce imagine stranie! Nu-și amintea să fi văzut pe fața acestui om altceva decât o privire încruntată.

– Dimpotrivă, spuse Mellon. Este o căutare. Una pe care am creat-o personal pentru dumneavoastră.

– În ce scop?

– Reprezintă ceva care poate să însemne sfârșitul și pentru dumneavoastră, și pentru New Deal.

Președintele făcu un semn cu mâna spre hârtie.

– E un fel de amenințare? Poate ai uitat cu cine vorbești.

Greșeala lui din urmă cu doi ani devenise deja mai mult decât clară. Cum era vorba aceea? „Dacă încerci să omori un rege, asigură-te că o faci.” Numai că el eșuase. Procurorul general Cummings îl prevenise deja că decizia comisiei de apel avea să fie împotriva guvernului și în favoarea lui Mellon în toate privințele. Nu existau impozite neplătite. Nu se petrecuse nicio înșelătorie. O pierdere totală.

Îi ordonase secretarului Trezoreriei să se asigure că orice anunț al deciziei va fi amânat cât mai mult posibil. Nu-i păsa cum, doar să se facă. Totuși era nedumerit. Oaspetele lui știa deja toate astea?

– Un om are mereu două motive ca să facă ceva, zise Mellon. Unul bun și altul adevărat. Am venit aici, azi, la invitația dumneavoastră, ca să fiu sincer și deschis. În cele din urmă, toți cei aflați acum la putere, inclusiv dumneavoastră, vor muri. Și eu voi muri. Însă Galeria Națională va fi mereu acolo și țara are nevoie

de asta. A fost motivul meu bun pentru care am făcut acest lucru. Motivul adevărat este că, spre deosebire de dumneavoastră, sunt patriot.

Izbucni în râs la auzul insultei.

– Și totuși, recunoști bucuros că ceea ce țin în mână este o amenințare la adresa comandantului suprem.

– Vă asigur că există lucruri pe care nu le știți despre guvern. Lucruri care s-ar putea dovedi... devastatoare. În mâna dumneavoastră, domnule președinte, se află două asemenea lucruri.

– Atunci, de ce nu-mi spui, pur și simplu, ca să te bucuri acum de moment?

– De ce aș face așa ceva? M-ați lăsat să mă chinui în ultimii trei ani. Am fost judecat public, umilit, considerat escroc și trișor. În tot acest timp, ați abuzat de funcție și ați folosit puterea în mod greșit. Am considerat că e nimerit să vă întorc favoarea. Numai că darul meu este o provocare. Vreau să vă chinuiți așa cum m-ați chinuit.

Roosevelt mototoli hârtia și o aruncă pe jos.

– Nu e un lucru înțelept, opină Mellon, care nu părea tulburat.

Roosevelt îndreptă suportul de țigară ca pe o armă.

– În campania electorală din '32, am văzut deseori o pancartă în vitrinele magazinelor. Știi ce scria?

Mellon rămase tăcut.

– „Hoover a fluierat. Mellon a sunat din clopoțel. Wall Street a dat semnalul, iar țara s-a dus dracului. Ura pentru Roosevelt.“ Asta crede țara despre mine.

– Prefer ceea ce a afirmat senatorul Harry Truman despre dumneavoastră. „Problema cu președintele este că minte.“

SECRETUL MARELUI SIGILIU 21

Se lăsă o tăcere încordată preț de o clipă.

– Nimic nu-mi place mai mult decât o luptă zdravănă, adăugă în cele din urmă Roosevelt.

– Atunci, asta vă va face un om fericit.

Mellon băgă mâna în buzunar și scoase o bancnotă nouă de un dolar.

– E dintre cele noi. Mi s-a spus că ați aprobat personal modelul.

– Am considerat că banii vechi trebuie retrași. Se credea că aduceau ghinion.

Așa că Departamentul de Trezorerie refăcuse în 1935 bancnota de un dolar, adăugând Marele Sigiliu al Statelor Unite alături de alte modificări stilistice. Noile bancnote erau în circulație de un an. Mellon scoase un stilou din alt buzunar și se apropie de una dintre mese. Roosevelt se uită cum trăgea linia pe fața principală a bancnotei. Mellon îi întinse dolarul.

– E pentru dumneavoastră.

Văzu că Mellon desenase pe verso două triunghiuri deasupra Marelui Sigiliu.

– O pentagramă?

– Are șase colțuri.

– Steaua lui David. Ar trebui să însemne ceva?

– Este un indiciu din istoria noastră. Au existat oameni în trecutul nostru care știau că un om ca dumneavoastră – un aristocrat tiranic – avea să apară într-o bună zi. Așadar, mi s-a părut potrivit ca istoria – Mellon arată spre bancnotă – și această anomalie să fie începutul căutării. După cum vedeți, cele două triunghiuri unesc cinci litere: O S A M N. E o anagramă.

Roosevelt studie bancnota.

– Mason. Formează cuvântul mason.

– Așa este.

Deși știa că nu era bine, trebuia să întrebe:

– Ce înseamnă?

– Sfârșitul dumneavoastră.

Mellon avea statură de militar, înalt, cu capul tot înclinat, ca și cum lua în râs pe față incapacitatea comandantului suprem de a se ridica. Un buștean care sfârâia în foc aruncă scânteii spre ei.

– Ce stranie-ntâmplare, de e s-o numim așa, prin care astăzi lămurim astfel de lucruri, cită Mellon din Don Juan, de Lordul Byron, apoi reluu după o pauză: mi s-a părut că și acest lucru se potrivește aici.

Oaspetele lui se îndreptă spre ușă.

– N-am terminat de vorbit cu dumneata, strigă Roosevelt. Mellon se opri și se întoarse spre el.

– Vă voi aștepta, domnule președinte. Apoi plecă.